

I dag kan du prøveseile A-jollen på Aker Brygge fra kl. 12.00 - 16.00.

Den nye, moderne A-jollen er konstruert med dagens teknologi, i lette og slitesterke materialer. Men tanken er som da den originale A-jollen ble introdusert for femti år siden; at alle barn skal ha lik mulighet til å seile. Båten er liten nok til at den kan fraktes på taket av bilen, og stor nok til både et barn og en voksen ombord. Dermed kan alle i familien ha glede av båten. A-jollen er multifunksjonell, det vil si at den er en seilbåt som også kan brukes som robåt, eller med motor på 3 Hk. A-jollen er 3,0 meter lang, 1,3 meter bred og veier 53 kilo.

Vi har instruktører som vil vise deg hvordan A-jollen seiles. Du finner oss bak Herber'n restaurant, ytterst på brygga – følg skiltene.

Velkommen!

Aftenposten

Statens perler forfaller

Huset på Hjartøya eies av staten, men I over 30 år har staten latt bygningen

OLE MAGNUS RAPP

Hjartøya i Steigen

Gjennom en årrekke har staten sikret seg noen av de vakreste eiendommene landet rundt. Mange hundre er samlet inn for å sikre at allmennheten skal få benytte stedene. Men staten har vært en slett vaktmester. Mer enn 200 av eiendommene har store eller små bygninger, og i de fleste tilfellene er ikke bygningene vedlikeholdt.

Nå skal noe skje. Arbeidet med å få oversikt over friluftsområder og Statens Kulturhistoriske Eiendommer, SKE, har begynt. Alle departementer skal lage en oversikt over hva de eier, og alt vil bli samlet i en database. Forsvarsdepartementet har kommet langt i sin registrering. Miljøverndepartementet har ennå mye ugjørt.

Fra slott til sjøbod. Listene vil inneholde alt fra Slottet, kirker og universiteter til forblåste naust og uthus.

På Hjartøya i Steigen i Nordland oser det av kultur, historie og vakker natur. Her bygget forretningsmann og skipper Edvard Schønning i 1865 sin storgård, med hovedhus og fjøs, omgitt av mindre bygninger og husmannsplasser. Han førte selv både jekt og galeas med nordnorske varer til Bergen og videre til handelshus ute i Europa.

Schønning var blant stifterne av Salten Dampskipsselskap, som senere gikk inn i Hurtigruten. Han samarbeidet tett med kjøpmann Zahl på Kjeriringøy, en av Nord-Norges mektigste. Begge er å finne i Knut Hamsuns bøker. Schønning har mest sannsynlig gitt inspirasjon til figuren Benoni.

Staten kjøpte. Hjartøya har vært et sentrum i regionen. Den gang gikk all samferdsel til vanns, og her er fortsatt ingen veier. Huset kalles i dag Schønnings eller Benonis hus.

Laila Medlie var den siste som flyttet fra Hjartøya. I 1963 var hun 21 år og forlot et godt vedlikeholdt hovedhus på en godt drevet jordbruksseiendom.

12 år etter kjøpte Miljøverndepartementet bygningene og det meste av Hjartøya. Nå skal Hjartøya på listen over Statens Kulturhistoriske Eiendommer. Siden 1975 har det ikke vært brukt en liter maling eller en krone i vedlikehold her.

Miljøvernmiljøminister Rolf Hansen stoppet et forslag om å fjerne hovedbygget. Departementet hadde større planer, men like etter ble det regjeringsskifte.

Hjartøyas venner. Stiftelsen Hjartøyas Venner mener det er skammelig at ingenting skjer, og at forfallet får pågå uhindret. De forlanger at eieren tar ansvar, og at hovedhuset blir restaurert slik at allmennheten

Edvard Schønning bygget huset i 1865.

Knut Hamsun skal ha blitt inspirert av Schønning på Hjartøya da han diktet sin Benoni.

«At ingenting har skjedd på 33 år, er utrolig. Byråkrater i departementet eier ikke skamvett.»

Andor Normann, leder av Hjartøyas Venner.

kan få glede av det. De ser gjerne for seg at det blir en del av turistforeningens hytter.

Men deler av fordums prakt må først hentes tilbake med penger fra eieren. Om eieren vil, stiller ildsjelene gjerne opp på dugnad.

Også Fylkesmannen i Nordland, fylkeskommunen og Steigen kommune ønsker å satse på Hjartøya. Men penger til restaurering og tilrettelegging må komme fra staten.

Fylkesmannen har allerede bevilget penger til en flytebrygge. Oppdrettsfirmaet Mainstream, som har anlegg på øya, skal sørge for at den kommer på

er på ingen måte blant de mest staselige. forfalle

Per Refffhaug ser for seg en positiv fremtid for hovedhuset på Hjartøya, en av statens glemte perler. Laila Medlie (i lyseblått) var den siste som bodde i Schønninghuset på Hjartøya. Margaret Schønning Skorpen er barnebarn og datteren Cecilie Schønning oldebarn av Edvard Schønning som bygget huset i 1865.

FOTO: OLE MAGNUS RAPP

plass. De vil også stille opp med båter og transport hvis restaureringen kommer i gang.

Et sted for alle. – At ingenting har skjedd på 33 år, er utrolig. Byråkrater i departementet eier ikke skamvett. De må foreta seg noe snarest, sier Andor Normann, som leder Hjartøyas Venner.

Han minner om at svært få steder i Norge inneholder så mye variert kultur og historie. Nå er det stadig flere som besøker Hjartøya for å oppleve stedet, og hovedhuset er hverken vakker eller hensiktsmessig.

– Vi ønsker at dette skal bli et sted for alle. I 2015 er bygningen her 150 år, og til da må det fremstå som nyrestaurert, sier Ninni Jensen i venneforeningen.

Salten Veteranbåtlag ser for seg Hjartøya som et viktig sted i deres turistsatsing. Mange vil oppleve vakre Steigen.

– Her er makeløs natur og en egen ro som millioner av mennesker gjerne vil være i, sier Per Refffhaug, som leder veteranbåtlaget.

Viktig kystkultur. Steigen kommune er medlem i Hjartøyas Venner, og ordfører Asle Schröder ser for seg at blant annet beboere på rusbehandlings-tilbudet Steigen Omsorgsheim kan bli flittige brukere av Hjartøya.

Røyne Kyllingstad, som er professor i arkitektur og arealplanlegging, mener det er svært viktig at man tar vare på kystkulturen. Han tok sin diplomoppgave med å registrere Kjeriringøy Handelssted i 1959, et anlegg som nå er Bodø kommunes stolthet.

– Nordmenn var født med årer i nevene, bare noen få hadde ski på bena, sier han.

Han vil at flest mulig skal lære om kulturen og næringene, midt oppe i all den pene naturen. Han påpeker at det ikke er for sent å redde hovedhuset på storgården på Hjartøya:

– Mønet er rett, tømmeret er bra, og det er ikke svikt i fundamentet. Her er det bare å gå i gang, sier han.

ole.magnus.rapp@aftenposten.no

Alt på data

SKE: Statens Kulturhistoriske Eiendommer er et prosjekt under Fornyings- og administrasjonsdepartementet som skal registrere alle statens bygninger med hensyn til verneverdi. De skal sette i gang landsverneplaner for de ulike statlige sektorene, samt veilede disse og lage overordnede retningslinjer for forvaltningen av SKE.

Bredde: SKE skal få frem bredden i statens virksomhet. Intet bygg er for anonymt, lite eller stygt hvis det dokumenterer en viktig side ved statens eiendommer.

Kilder: Statens Kulturhistoriske Eiendommer, Miljøverndepartementet, Fylkesmannen i Nordland, Hjartøyas Venner, Artikler i Saltenposten

Aftenposten fakta

Husene ble bare med på kjøpet

– Eiendommene er blitt kjøpt på grunn av landskap og natur. Nå må vi også rette oppmerksomheten på husene, sier rådgiver Siri Schröder Vesterkjær i Miljøverndepartementet.

Bygningene er i stor grad blitt med på kjøpet. Nå vil departementet vurdere Hjartøya, og departementet lytter gjerne til argumenter fra lokale ildsjeler.

Staten er i ferd med å få en ny oversikt over sin bygningsmasse og skal bestemme fremtiden til hver enkelt eiendom. Noen kan bli vernet, andre blir tilrettelagt for bruk, mens noen kan bli solgt.

– Tanken bak disse kjøpene er å sikre dem for allmennheten. Det dreier seg ofte om turområ-

der eller strender som blir tilgjengelig for alle, sier Schröder Vesterkjær.

Badestranden på Huk i Oslo er et av de siste kjøpene staten har gjort. Rundt om i landet er det mange hundre slike stats-eide naturperler. I Trondheimsfjorden kjøpte staten Midtsundtangen badeplass for å hindre at det ble boligbygging der. I Saltstraumen ved Bodø kjøpte staten friluftsområder som private nå ønsker å bebygge.

– Vi tenker langsiktig og ønsker at de kommende generasjoner skal ha tilgjengelig natur å glede seg over. Vi ser både bakover og fremover når nye arealer skal kjøpes inn, sier rådgiver Siri Schröder Vesterkjær.

- Et helt utrolig sted

■ Margaret Elisabeth Schønning Skorpen er stolt og glad for at ildsjeler vil ta vare på gården hennes bestefar bygde. I forrige uke besøkte hun og datteren Cecilie Schønning Hjartøya for første gang. – Dette er et utrolig sted. Jeg er stolt over øya og den historien bygningene inneholder. Vi skal absolutt tilbake hit, og vi håper det kan bli et stad som flest mulig kan få glede av, sier hun.